

partivalget. Forfatterne når frem til samme resultat som Borre, nemlig: at de økonomiske spørgsmål især har betydning for den ideologiske venstre-højre orientering og dermed også for valget af parti. Men analysen viser tillige, at udenrigspolitiske, arbejdsmarkedspolitiske og miljøpolitiske spørgsmål ligeledes har betydning både for venstre-højre orienteringen og parti-valget.

I kapitel 3 redegøres der for parti-valget i forskellige sociale kategorier. Det fremgår, at socialklasse, uddannelse, boligform og alder spiller en væsentlig rolle for valget af parti, selv om der er tegn på, at de gamle klassepartiers støtte er vigende inden for deres traditionelle basisgrupper (Socialdemokratiet inden for arbejderklassen og Venstre blandt landmændene).

I kapitel 4 undersøges vælgernes stabilitet og involvering i politik. Forfatterne påpeger, at vælgernes tilknytning til partierne, den såkaldte partiidentifikation, er stigende. Især er der sket en bemærkelsesværdig kraftig stigning i andelen af højere udcannede, der identificerer sig med et parti, hvilket har skabt en fastere basis for venstre-fløjens partier.

I kapitel 5 undersøger Ole Borre og Leslie Eliason vælgernes deltagelse i protestaktiviteter. Hovedresultatet af denne interessante undersøgelse er, at aktivisterne hovedsagelig består af yngre intellektuelle på venstre-fløjen, og forfatterne afviser dermed såvel »græsrodshypotesen« som »frustrations-agressionshypotesen«.

Endelig omhandler kapitel 6 vælgernes demokratiske og autoritære holdninger. Forfatterne påviser tydelige – og undertiden ret så overraskende – forskelle mellem befolkningsgrupper og partiernes vælgere. For eksempel er mænd mere demokratisk indstillet end kvinder, ligesom højrefløjens vælgere

udviser væsentlig større tilslutning til autoritære holdninger (ønsket om »en stærk mand«) end venstre-fløjens vælgere. Det er imidlertid en alvorlig svaghed ved dette kapitel, at de påviste forskelle ikke søges analyseret/forklaret.

Denne svaghed gælder ikke de foregående kapitler, der alle udmærker sig ved et højt analyseniveau. Det hører også til bogens positive sider, at der gøres grundigt og kritisk rede for de anvendte spørgsmål, metoder og begreber, ligesom resultaterne ikke kun sammenholdes med de tidligere danske vælgerundersøgelser, men også med de udenlandske.

Bogen giver et veldokumenteret og spændende signalement af det danske vælgerkorps ved udgangen af 1970'erne, og man må håbe, at tilsvarende vælgerundersøgelser bliver gennemført i fremtiden, således at det bliver muligt at følge udviklingen i den danske vælgermasse.

Peter Sørensen

Elsebeth Nørgaard Pedersen: *Aalegaard. En hovedgård i Han Herred* (Fjerritslev Avis Forlag, 1982). 174 s., ill.

I sammenligning med andre herregårde på egnen var Aalegaard ubetydelig og den tilhørende jord dårlig. I det 17. århundrede havde den 1600 tdr. land, men heraf var kun ca. 100 tdr. under ploven, og resten henlå som hede eller gold jord. Det ser ud til, at den er blevet brændt i det store bondeoprør 1441, senere gik den over til bisperne i Børglum og kom som meget andet bispegods til kronen ved reformationen. Ved midten af det 17. århundrede kom den i adelseje og senere på borgerlige hænder, men undgik ikke at komme under en godsslagters mishandling, da

det var moderne, hvormed dens jord blev reduceret; den følgende tid formindskede yderligere gården, så den til slut kun havde mindre end 100 tdr. land. Først i den nyeste tid er der sket ændringer, da den sidste ejer ved nye køb af jord og nye bygninger på den gamle herregårds plads har oprettet en anden virksomhed med skovdrift som det bærende, og hermed er forholdene helt ændret. Til alt dette kan der let findes sidestykker, og talrige små herregårde er ved udstykning forsvundet på samme måde.

Bogen har imidlertid værdi ved at bringe mange oplysninger om Han herred og dets østlige del, særlig ved et ekskurs, hvori det søges påvist, at stedet for det samlede herreds ting har været på Aalegaards hede. Det er af betydning, hvis det er rigtigt, at der er påvist et tingsted fra den tid, da man mødtes under åben himmel, men forfatteren har ikke gennemført undersøgelsen til bunds. Det er ikke tilstrækkeligt at finde en stenkreds, som kan have været et tingsted, på en egn, hvor tinget kan have været, men flere og mere sikre vidnesbyrd må være til stede. At dømme efter det billede, der bringes, mangler det udpegede tingsted stenene, som bar tingstokkene, og tyvestenen, men de kan være blevet fjernet. Det nævnes heller ikke, om stenkredsen kan sammenstilles med de »domringe«, som kendes fra Sverige og Norge, og det er muligt, at stedet først har været en gravplads, og at der senere er blevet holdt ting på stedet. Fundet er af så stor betydning, at der er grund til at arbejde videre med dets problemer, så det sikkert kan fastslås, om man her har at gøre med et tingsted, eller om det er en anden levning fra fortiden, og forhåbentlig vil forfatteren ved sine fortsatte arbejder fjerne enhver tvivl.

Helge Søgaard

Ellen Andersen: *En jysk herregård.* (Nationalmuseet. 1983) 143 s., ill. 187,- kr.

Denne bog er udsprunget af Nationalmuseets store herregårdshistorie-projekt (ved Ole Højrup), men det er en oplagt rigtig disposition at lade den udkomme som selvstændig publikation. Forfatteren har i øvrigt selv i en menneskealder ydet Nationalmuseet en fortjenstfuld indsats som tekstilekspert.

Det er en ualmindelig veloplagt og velskrevet beretning om alle sider af livet på en mindre østjysk herregård, nemlig Serridslevgård i Nebel sogn, Vor herred, nordøst for Horsens. Familien solgte gården i 1919, og man kan let regne sig til, at forfatteren må være 85 år, men hukommelsen, selv for de mindste – og morsomste – detaljer, er rent ud forbløffende, og fortælleglæden aldeles smittende. Forfatteren udtrykker sin frygt for, at de detaljerede beskrivelser vil virke kedelige, men måske være nyttige om 100 år. Det er ganske ubegrundet, bogen vil blive slugt allerede af vor generation. Vel er synsvinklen herskabets – og respekten for herskabet var stor: da malkepigen opdager, at der er gået ild i herrens jakke, tør hun ikke tiltale ham direkte, men må meddele sig via husjomfruen – men der er udpræget sympati og forståelse for alle de mange medlemmer af folkeholdet. Også relationerne udadtil, til landsbyer og købstad, beskrives. Takket være forskellige heldige omstændigheder er bogen forsynet med et væld af glimrende billeder, fotografier, malerier og tegninger, med præcise og gennemarbejdede billedtekster. Sammen med det fine Poul Kristensen-tryk bliver det alt i alt til en i bedste forstand fornem bog.

Paul G. Ørberg